

Pregó de les festes de la Misteriosa Llum 2010

CLIMENT FORNER

Col·lecció “Pregons institucionals”
Número 21, febrer de 2010

Edita: Ajuntament de Manresa

Impressió: Inom SA

Maquetació: graphikus, estudi de disseny gràfic

Dipòsit Legal: B-7242-2010

El pregó

**Pregó de les festes de la Misteriosa Llum
a càrrec de Climent Forner, sacerdot i poeta
19 febrer de 2010**

Autoritats

Comissió de Festes de la Misteriosa Llum

Compatriotes manresans

Déu vos guard! Gràcies per haver-me convidat a celebrar les festes de la Llum: en plena nit de nits, tot un miracle de joia i d'esperança. ¿Sóc a Manresa, sóc a casa, d'on mai no he partit, o bé hi retorno talment un fill pròdig? No sabeu com desitjaria que aquest meu pregó d'avui servís, d'una vegada per sempre, per a reconciliar-me amb Manresa, la ciutat on vaig néixer. Sí, perquè més d'una vegada m'he hagut de sentir que sóc un renegat o un mentider quan afirmo, en frase inventada per mossèn Ballarín, i que faig meva, d'exacta com la trobo per contradictòria o paradoxal que sembli, que "vaig néixer a Manresa, però sóc fill de Berga." Atestant una cosa, no nego l'altra, tal com veureu si em sé explicar prou bé. ¿Com voleu que negui haver nascut a la Ciutat de la Llum, si justament la santa mare que m'engendrà, m'hi va donar a doble llum, la de la vida i la de la fe? Ara, és clar, ella era berguedana a tot ser-ho, la dona més berguedana que mai hi deu haver hagut, i jo només vaig córrer pels vostres carrers els primers vuit anys i mig de la meva vida; la resta, a Berga, la Ciutat de la Patum (amb les incursions temporals a Solsona, Bellpuig, Tàrraga i Castellar de n'Hug), i els més de cinquanta anys que entre Navàs i Viver i Serrateix visc a cavall del Bages i del Berguedà. No sols la Lola de ca la Guillema era berguedana; també ho era el meu avi patern, Pau Forner Rovira, fill de Serrateix, d'on a les darreres dècades del segle XIX va baixar a Manresa a fer de cambrer a l'Estació del Nord; es va casar amb una manresana, Candelària Serra Banquells, de cal Jan Pastor "pobre"; funda després la Fonda del Comerç al carrer Urgell, on ara hi ha el Centre Excursionista del Bages; té sis fills, un d'ells el meu pare, Josep, que es casa amb la meva mare de Berga; la Fonda

va malament, la tanquen, se'n van a viure al carrer Puigterrà de Baix on vinguérem al món la meva germana Anita i jo; el pare treballa a la Maquinària Industrial, i la mare, així que pot obre una merceria al carrer Caritat, que dóna a la carretera de Vic, just al costat de la Fàbrica Trapé i davant per davant de cal Roqueta, on neixen la Mª Queralt (que es marceix als tretze mesos, quan jo tenia quatre anys) i el Pau, l'altre germà encara vivent, gràcies a Déu, juntament amb l'Anita. I què passa? Doncs que un mes abans d'esclatar la guerra, el juny del 1936, ens en tornem tots plegats cap a Berga (encara em veig com un paquet més entre paquets, dintre aquell camió que ens hi transportava): l'oncle Ramon Escobet Vigo ha inaugurat una fàbrica d'agulles de cap, "El Pino", i decideix tancar la botiga que ofereix a la meva mare; ella que de petita ja n'havia portat els comptes al costat de l'àvia Guillema i l'havia regentada fins a l'hora d'esposar-se, se n'hi torna més contenta que un gínjol. Però ve la guerra, la postguerra, i aquell llarguíssim etcètera de mai no acabar.

Perdoneu-me que hagi parlat tant de mi i dels meus; tanmateix, m'ha semblat que calia aquest resum biogràfic per a explicar una mica la meva doble identitat manresano-berguedana. Sens dubte que Berga i el Berguedà, amb Queralt, la Patum, el Pi de les Tres Branques, Castellar de n'Hug, el Pedraforca, han centrat i concentrat la major part de la meva producció literària fins a convertir-se en el meu microcosmos gràcies al qual he esdevingut ciutadà del món; però Manresa i el Bages en general no n'han pas restat al marge, al contrari. Intentaré de demostrar-vos-ho citant i comentant breument alguns poemes meus que hi fan referència explícita o implícita. Per cert, em va agradar que en el número de la revista SERRA D'OR del proppassat desembre el comentarista Llorenç Capdevila i Roure em reconegués com a literat manresà al costat d'alguns bons amics meus com mossèn Josep Junyent, Francesc Blancher, Gabriel Mora i Arana i Josep Tomàs Cabot, tots de la mateixa generació. De sempre, des de joves, que ja me n'havia considerat també, i molt que li agraeixo, el bon amic i professor jubilat Ignasi Bajona.

I tampoc no és aquest, que consti, el primer pregó que engego de les "nostres" festes de la Llum: fa 39 anys, concretament el dia 13 de febrer del 1971, que Ràdio Manresa ja m'hi va convidar. Llavors, durant el fosc franquisme, aquests anuncis festius no es devien haver institucionalitzat encara, i menys en català.

Com sigui, aquell discurs d'aleshores m'ha ajudat a preparar el d'avui,

completant-lo i actualitzant-lo naturalment. El dividiré en dues parts: I-Presència de Manresa en la meua poesia. II-Les festes de la Misteriosa Llum.

I

El primer record que en conservo és de quan jo tenia quatre anys, trist, molt trist, per cert; l'evoco en el poema FLORDENEU (que vaig escriure l'any 1946), dedicat a la meua germaneta Mª Queralt:

Mori? La veig com s'eleva
dins un paisatge nevat.
No fou pas mort la mort seva,
fou presa d'un somni alat.

Al turó dels tretze mesos
s'embriagà tant de neu
que amb tot de borralls per besos
em diu adéu sense adéu.

Cofre d'or, el meu cor tanca
el més tendre del records:
la caixa blanca, tan blanca,
i tan bru l'enterramorts!

Quan se'm torna lluita el viure
amb el seu punt agredolç,
ella nimba d'un somriure
immortal la meua pols.

L quan llençols de basarda
m'entenebren el mirar,
em diu l'àngel de la guarda
a cau d'orella:--Germà!

Ara que he parlat d'una nena, deixeu-me dir que la Maria Lluïsa, aquella noia "de nom suavísim de flor" que anys més tard m'inspiraria LA PLAÇA DEL FORN com si m'hagués endut amb mi cap a Berga aquell primer amor infantívol, era manresana, concretament de la barriada dels Dolors,

filla d'una dona que venia a casa a fer feines.

Un altre record de la meva primera edat, per bé que molt borrós, més imaginari que real, és el de l'avi Pau:

~~El meu avi-al-cel-sia~~
~~volia que fos músic~~
~~tant sí com no, tan poc~~
~~filharmònic com sóc.~~

~~(Resta per sempre una ombra~~
~~supremament amable~~
~~i un bigoti de pam~~
~~damunt dels meus dos anys.)~~

~~Ja em veig amb la guitarra~~
~~a sota el braç en festes~~
~~majors, o en un molt "in"~~
~~concurs televisiu!~~

~~Qui sap si em donaria~~
~~més que no pas fer versos,~~
~~poeta de secà,~~
~~i fer de capellà.~~

Més versets, gargotejats ja fa temps, però inèdits fins no fa gaire com els anteriors, adreçats al mateix avi:

~~El rellotge que l'avi~~
~~va deixar-me en herència~~
~~-tota la seva herència-~~
~~s'ha avariat.~~

~~El nét ara es pregunta~~
~~com és que visqui encara~~
~~si s'ha acabat la corda~~
~~a quaranta anys.~~

~~Era un senyor rellotge~~
~~de butxaca, de plata~~

~~de llei; valia trenta
duros d'abans.~~

CASA NATAL és un poema també antic, gestat en ple franquisme, quan jo rondava la quarantena i havia tornat d'un dels primers viatges a Roma i a París; reinventa, amb un sentit irònic per no dir sarcàstic, la meva pobra infantesa, just el dia del meu naixement (31 d'octubre del 1927), quan la mare, trobant-se a mig matí al mercat del Carme, notà que trencava aigües i hagueren de portar-la corrents cap a casa.

~~M'honora que em dediquin una làpida:
"Ací va néixer..." Però ells ignoren
que per miracle no em parí la mare
per entre les parades del mercat
amb tuf de peix i crits de verdulaires.
Parets emblanquinades de memòria
que amortallaren una vida trista.
L'infant d'ahir no hi és. Pengen joguines
del rovellat balcó. Sota de casa
hi ha un sabater que martelleja el temps
com si la mort anés de nit i dia
clavant la meva caixa funerària.
A quaranta anys em ric de mi mateix,
de "órdenes, de cruces, de encomiendas..."
Val més que arreglin els carrers i re-
dimeixin de misèria les famílies;
a mi ja em fa feliç aquesta nena
que diu les flors de quatre versos meus.
M'honora que em dediquin una làpida.~~

I aquell marrec on era? Doncs mira, anava al Col·legi de l'Hospital de Sant Andreu, que llavors regentaven les mateixes monges paüles, i anant i venint pel carrer Caritat amb la cartera a l'esquena, es tornava cada dia més entremaliat. Això que a l'església de Sant Andreu va començar de fer-hi d'escolà i el dia 26 de maig del 1935 hi faria la primera comunió. Com si fos un àngel per fora, però per dins... Ai, la primera innocència! Aquell escolanet ja es bevia d'amagat del capellà el vi de les canadelles, i les picabaralles a mata-degolla que es tenia amb el Cristòfol, el fill petit de l'amo, tirant-se pedres l'un i l'altre com si tal cosa! Escolteu, escolteu el poema CODONYS.

Encara em fan mal
de ventre aquells verds
codonys que menjàvem
voraços com si
diguéssim blasfèmies.
Sor Carme es pensava
que sota la toca
d'amplíssimes ales
covava angelets.
Déu la faci bona!
Trofeu de batalles
campals, tinc el front
ple de trencs i els llibres
escolars orlats
amb ninots impúdics.

Tot plegat era ja com un presagi de les calamitats que havien d'acabar d'assassinar aquell infant, ara ja tirant cap als nou anys i traslladat a Berga, amb la guerra incivil del 36 i les seves doloroses conseqüències. Doncs bé, tot aquell drama jo l'escenifico a Manresa en el poema ENCARA HI ÉS. No és imaginari, no, és simbòlic a tot ser-ho, però real, molt lamentablement real. Assegut en un banc de la plaça Cots, un dia, o més d'un dia, aquell marrec ha fet campana d'estudi, no sé si per rebequeria, per no haver fet els deures o simplement per començar de conquerir el regne prohibit de la llibertat. Doncs bé, aquella tarda ha durat tota la vida talment un malson que em fa pensar en el que va sofrir l'il·lustre manresà Joaquim Amat-Piniella, o en el d'un altre republicà, parent meu aquest, Xavier Tarragó Ballús: quan s'aixeca del banc ja té noranta anys (de moment, gràcies a Déu, només en tinc vuitanta-dos i escaig). Ara no sap on anar: físicament, tant la casa del carrer Caritat de Manresa com la del carrer Major de Berga, número 20, han sigut enderrocades; simbòlicament es troba desemparat, en ple desert fent camí cap a la terra promesa com el poble d'Israel sortit d'Egipte. Sort en tindrà de la fe en Jesucrist, el sol que el guia al llarg de la travessa!

Encara hi és. No s'ha mogut del banc,
espectador assegut a la butaca
que va veient pel·lícules de cine
amb ulls esgarrifats. Ha fet campana
d'estudi i, no sabent com matar el temps,

va assaborint les hores de la tarda,
aspres codonys que li amarguen l'ànima.
Nou anys en flor. Els plàtans de la plaça,
fullats d'ocells. I un aire glacial
segant de sobte tota primavera!
Un camió que se'n va al front amb dones
vestides de soldat, el puny enlaire
i el flamejar de cants i de banderes.
Nenes i nens que en una entrada fosca
s'ensumen les vergonyes com els gossos.
Assassinada a cada cantonada
i a cada llar la pau, la fràgil pau,
germana de la por, la immensa por
que nega cors i clavegueres.
Temples que cremen d'odi.
Germans que es maten entre
germans al caire de les barricades.
I els vidres que tremolen quan toquen les sirenes
i els avions defequen la mort sobre el paisatge.
Quina vergonya aquella calavera
que treu el cap immund
d'entre les runes del convent! I aquell
vaillet que capta rosegons de fam,
de porta en porta amb la mirada trista,
i aprèn abans d'escriure i de llegir,
a blasfemar i mentir.

En fer-se nit i despullats els arbres
de fulles i pardals fins a l'arrel,
del banc de la placeta solitari
s'aixeca un home vell de noranta anys.
I se'n va a casa, però no té casa.

La vida és una lluita constant contra la mort. El poema HOSPITAL, que ara us recitaré, és totalment manresà. Quan era a Navàs, durant dos mesos d'estiu seguits (devia ser l'any 1976-77), vaig haver de passar les nits a la Clínica de Sant Josep fent companyia al meu pare operat de pròstata. Ui, quina xafogor, estirat a terra sobre una manta! I quina experiència de vida, mort i resurrecció alhora! El pont i el riu de què parla no cal que us digui quins són, evocats a distància des de les finestres de la Clínica.

És prima la paret i en el silenci
de l'alta nit es fa més prima encara,
a punt de rompre's d'un moment a l'altre
de tant com vibra, tenuïssim tel
de la placenta que embolcalla vides
i morts a la vegada. A l'una banda,
gemecs de mares i vagits d'infants
des d'un dolor de part que es torna joia;
a l'altra banda, bleixos espasmòdics
de moribunds que lluiten contra el monstre
dins el quadrangle atermenat d'un llit.
A fora baixa un riu d'aigües negríssimes
que passen sota el pont on cada nit
se suïcida, impenitent, la lluna
i d'on sorgeix cada matí l'aurora.
A dins la cel·la, com un pres anònim
però marcat per una mà invisible,
sol el malalt, agònic d'esperança,
no sap si neix i mor, o mor i neix.

Sí que ho sap: mor i neix, o sigui, reneix a la vida eterna amb Jesús, el Senyor Ressuscitat: “la major naixença”, que afirmava el poeta Joan Maragall, amb tots els inevitables dubtes que un dia s'aclariran, si Déu vol, a la llum esclatant del sol. Com a mostra, el petit poema FE, un apunt escrit ja fa molt de temps, quan era seminarista encara:

La boira aquest matí de primavera
tapa del tot els cims de Montserrat
que des del mirador del Pla de Bages
són el castell més bell, bellíssim.
Qui gosaria dir que no existeixen?

A la llum de la fe, Manresa també és present en alguns poemes meus de bateigs, primeres comunions, casaments i defuncions de familiars o amics, sigui de forma implícita o explícita, com aquest: COR ENDINS DE LES COVES.

Cor endins de les coves
hi ha misteris divins
on la nit és vençuda,

cor endins.

Un Infant que hi va néixer
i venia del fons,
de cançons les omplia,
de cançons.

Ai, coveta d'Ignasi,
com regales de mel!
Veig el cel dins la cova,
veig el cel.

En relació amb la mateixa cova: RECORD D'EXERCICIS és un poema manresà, plenament ignasià, compost l'any 1955, que vaig publicar en el primer llibre ELS ÚNICS MOTS (1964), però que he exclòs del volum de poesia completa, PRENEU-M'HO TOT, DEIXEU-ME LA PARAULA (1945-2007), per considerar-lo poc original, per passable que sigui. Diu així:

Ignasi de Lloiola rediviu,
oh Rei, ací em teniu.
Oscada i tot, m'és grat
de prendre de bell nou l'espasa del combat
i d'esmol-la al caire
d'aquestes roques vives, oh Crist! Respiro l'aire
que em ve de Montserrat.
L'encara no pellades les ferides
--que són la meva glòria--,
ardit, em llanço amb Vós a la victòria.

La Ciutat de la Llum no sols és present en mi amb amor, sinó també amb humor, per tal com l'amor i l'humor són dues cares de la mateixa moneda, sense les quals no es pot viure, o jo almenys no sabria viure.

Dues petites mostres. Una estrofa DE LA CARTA QUE L'ARXIPREST DE NAVÀS VA ESCRIURE AL SEU COL·LEGA EL ARCIPRESTE DE HITA DESPRÉS D'HAVER LLEGIT EL "LIBRO DE BUEN AMOR."

Manresa em veié néixer i Berga em veié créixer
sempre bressat com un pollanc per la mateixa

cançó del riu que d'embruixar-me mai no deixa.
Per la finestra oberta sento la seva queixa.

(El nom d'aquest riu, no cal dir, és el mateix de la vostra famosa Sèquia, el Llobregat, que no es junyeix amb el Cardener fins al sud del Bages. Compteu si me'n té d'embruixat aquest noi, talment una serp que de sempre portés entortolligada al cos o el cordó umbilical que encara no m'hagués tret de sobre, que després d'haver nascut a Manresa i d'haver crescut a Berga, vaig abeurar-me tres anys seguits a les seves cabaloses fonts de Nuc i després, a Navàs, vaig acompanyar-lo durant trenta-un a anys a saltar fabrilment de presa en presa cap a mar, fins que el riu més treballador del món -i el més brut?- se'n va cansar i ens ha deixat com ens ha deixat.)

De la meva CARTA AL RECTOR DE VALLFOGONA, una dècima, només una dècima, aquesta:

D'una "minyona" jo sé
que, tot i que vuitanteja,
desperta no poca enveja
a les noies del carrer.
Manresà i home de bé
ja pot ser, si no podia,
d'ençà que es casava un dia
berguedana amb manresà:
la muntanya baixà al pla,
i la muntanya floria.

Ui, no acabaria mai si us hagués de contar totes les vivències manresanes entranyables que he conservat de sempre a la calaixera de la memòria, però com que no s'han estampat en versos us les estalvio, així com us estalvio les referències en prosa que també hi ha en el meu llibre UN LLARG HIVERN A CASTELLAR DE N'HUG - DIARI D'UN RECTOR (1996); són vivències d'infant, de jove, o ja de gran; relació de parents i amics que hi he tingut i encara hi tinc; certàmens literaris en els quals he participat com a concursant o, més que res, com a membre del jurat; recitals poètics i presentacions de llibres; l'inesperat premi TAEUS que em va ser concedit no fa gaire...

No recordo quin any era que es va organitzar a Manresa, ciutat mèdicament molt prestigiosa, un acte d'homenatge a les dones dels metges. Doncs bé, jo a instàncies del doctor Simeó Selga vaig escriure un rebuscat ELOGI DE LA DONA DEL METGE, que comença així:

De totes les dones exalço la dona del metge,
si es casa amb el metge i no sols amb el sexe del metge.
Oh dona, que dobles en mèrit el mèrit del metge!

De tots els malalts, el malalt més malalt és el metge,
si és metge que és metge i no fa sols de metge,
i cal que una dona el guareixi, la dona del metge,
no pas aquella altra tan fleuma i tan maula que té mal de metge
i massa freqüenta el despatx secretíssim del metge...

El poema, no us el reporto tot perquè és molt llarg i enrevessat. El que sí que us recitaré sencer, i amb ell donaré per acabada aquesta primera part del meu discurs, és la NADALA DE JOAN VILANOVA PER A JOAN VILANOVA, el cèlebre dibuixant manresà, bon amic meu, del qual guardo com un tresor dos quadres originals, regalats per ell mateix.

¿No fileu un vailet en un racó de cova
fonent-se de tendresa? És Joan Vilanova.

No res, només un traç molt fluix en el dibuix,
una punta de llapis, i entremig del garbuix
de pastorics i gent, de galzeran i molsa,
és, tocada de llum, la figura més dolça.

D'infant, escolanet de la Seu, vells costums,
corria amunt i avall amb un apagallums
com un esperitat, i deixava a les fosques
les beates vellardes que, pansides i llosques,
resen parts de rosari a no saben quin sant
i d'ànimes en pena un lleu xiuxiueig fan.

Hi deixaria prou, perquè anessin a grapes,
els Reis de l'Orient, rectors, bisbes i papes,
només pel pler de veure'ls, suprema autoritat,
revestits de la sempre deguda humilitat.

~~Ara, jai fredolic com una fulla d'alber
i sagristà honorari, encén amb la mà balba
estrelletes com ciris en el cel ennegrit
que cobreix el pessebre d'aquesta nostra nit.~~

~~Mentre Jesús somriu i va fent ballmanetes,
en el cor dels amants, artistes i poetes
va degotant, oh llàgrimes de cera de l'atzur
lentes, silencioses, la llum d'un goig molt pur.~~

II

Després de tantes llums o llumenetes més o menys poètiques que ens han guiat fins ara, passem a la veritable llum que avui ens ha convocat a tots en aquesta sala: la Misteriosa Llum de Manresa, de la qual heu volgut que fos jo el pregoner d'enguany. A més d'acceptar-me com a capellà i com a poeta, que és el que sóc amb totes les limitacions que vulgueu, goso demanar-vos que també, i finalment, m'accepteu com a manresà, ni que no en sigui potser prou digne.

Més sabuda de vosaltres que no pas de mi, ho dic sincerament, és la història de la Misteriosa Llum, reconeguda fa poc com un dels deu tresors del Patrimoni Cultural Immaterial de Catalunya i Andorra, i que, a partir d'ara, si no m'equivoco, disposarà d'un nou logotip i tot per tal d'adquirir més relleu en el seu rang. El cronista oficial de la vostra, ai de la nostra ciutat, el doctor Gasol, la conta de manera encantadora en el seu llibre pulcrament editat LA HISTÒRIA DE MANRESA EXPLICADA ALS INFANTS. Segons ell, el miracle que s'esdevingué el dia 21 de febrer de l'any 1345 consistí que, trobant-se algunes persones a l'església del Carme (on jo mateix, per cert, vaig ser batejat), van veure damunt l'altar o capella de la Santíssima Trinitat d'aquest lloc sant “una flama o senyal blanc i resplendent, semblant a una estrella, que, sortint de la dita capella, va pujar suaument fins a la volta de l'església”. Els Goigs de la Llum, fent-se ressò de la tradició popular que, com és natural, va anar engruixint la llegenda de generació en generació, hi afegeixen encara que:

~~“De Montserrat certament
partí tan alta ventura...”~~

Les campanes repicaven
sens ningú que les toqués...
La Trinitat ens figura
misteri tan excel·lent...”

D’entre les tres-centes persones que amb els frares carmelitans acudiren encontinent al temple atretes pel prodigi, “algunes -diu l’acta notarial de l’època- creien que era verdader i altres dubtaven de si era veritat o mentida.”

Ja hi som! En el seu lloc, ¿què afirmariem avui nosaltres, influenciats com estem per uns temps molt més descreguts encara? Sempre n’hi deu haver hagut de manresans que no han cregut en tal prodigi, o almenys que n’han dubtat, a semblança d’aquell rabadà de la cançó que, a l’anunci del naixement de Jesús al portal de Betlem, rondinava incrèdulament: “No serà tant!” Allà ells, o allà vosaltres, bona gent que m’escolteu, si no hi creieu tampoc; per això no renyirem pas ni sereu per mi titllats d’heretges: sobre dades més fermes i convincents, sens dubte, s’ha de basar tota creença sobrenatural digna d’aquest nom. Ara, si més no, siguem, com ja som, respectuosos amb la nostra tradició ancestral i posem-nos d’acord, almenys, en la simbologia natural de la llum, fascinant com és. ¿Oi que no em negareu que la primera experiència religiosa de la humanitat devia forjar-se al redós d’aquests dos fenòmens, així que foren descoberts: el foc i la llum, tan màgics i misteriosos com són? No és estrany, llavors, que set segles i mig enrere els nostres avantpassats manresans encara s’embadalissin davant d’aquell senyal extraordinari, fos quin en fos l’origen o el significat. (¿Què seria la Patum de Berga sense l’esclat espaterrant dels fuets que, esberlant les entranyes de la nit, enllacen de fa segles el misteri primitiu amb el misteri cristià de l’Eucaristia que hi resplendeix com un sol per les festes de Corpus amb el ball de l’Àliga que la consagra?)

Bé, deixem-nos de llegendes piadoses més o menys acreditades (hi ha llegendes populars, sostenia l’historiador Miquel Coll i Alentorn, que són més fiables que no pas alguns relats històrics). Deixem de banda també si a partir d’aquell esdeveniment extraordinari es van fer les paus amb el bisbe de Vic, i la nostra ciutat, alliberada ja d’excomunions i d’entredits, pogué aconseguir finalment la construcció de la Sèquia. Deixem-ho sí, deixem-ho. Com sigui, Manresa és la Ciutat de la Llum. Quin títol, jo diria, més honrós i més comprometedor alhora! Molt més que no pas tots

els altres títols i galindaines reials que consten en la “Llibre Verd” de l’arxiu municipal, com la “Molt Noble, Molt Lleial i Benèfica...” Manresa, Ciutat de la Llum!

Per la nostra Festa Major d’estiu de no sé quin any (ja en deu fer més de quaranta de repicats), vaig presenciar un molt meravellós castell de focs artificials que encara ara no ha deixat d’enlluernar-me, com si la capital del Bages se m’afigurés dins el marc d’una fantasia nocturnal digna de Wagner. De no molt lluny ni de molt a prop tampoc (no recordo exactament el lloc on era), amb la perspectiva suficient per a poder gaudir de l’espectacle, contemplava l’esvelta silueta de la Seu a la llum sorprenent i multicolora dels focs. A cada paraigua lluminós que s’obria en ple atzur, una pluja d’estrelles capricioses retallava el perfil de la basílica no sense reflectir-se fantasmagòricament en les aigües silents del Cardener que les anava xuclant com una gola de llop. (Un xic més avall, algú, sentint-se maleït pels llampecs de claror, es llevava la vida tirant-se daltabaix del Pont Vell; era, no en dubto gens ni mica, el diable en persona.) L’església de Santa Maria, que us deia, destacant-se talment un aiguafort damunt la mole imponent de l’urbs: tot un espectacle, tot un símbol.

M’agrada d’imaginar-me el no-res de l’univers com una nit (la nit ja és alguna cosa tanmateix), i el seu desvetllament inicial -el big bang dels científics- com una aurora somrient que emergeix de la foscor, la immensa entranya maternal. Déu digué: ”Sigui la llum. I la llum fou. Déu veié que la llum era bona. Déu destrià la llum de la tenebra.” (Gn 1,2-4). Quan una dona porta un fill al món diem que ha donat a llum. I és perquè tota naixença, la d’una flor, la d’un ocell, la d’un infant singularment, reprèn, continuant-lo i multiplicant-lo, l’esforç i l’encant creador del primer dia. “La creació sencera gemega i pateix dolors de part fins ara”, segons la patètica expressió paulina (Rm 8, 22). Déu encara està creant i recreant el món després de milions i milions d’anys i ens ha associat a nosaltres els humans a la seva obra gegantina, malgrat totes les guerres, totes les misèries, tots els fracassos de Kyoto i Copenhaguen, totes les crisis hagudes i per haver. D’aquí que l’univers i amb ell la humanitat tendeixin, portats d’un impuls diví irresistible, cap al progrés, com a la perfecció, cap a la plenitud, “amb l’esperança que, també ella, la creació, serà alliberada de l’esclavitud de la corrupció, per a participar en la llibertat de la glòria dels fills de Déu” (id. 8,21). Perquè la batalla contra el Drac, aquella batallla apocalíptica iniciada en el cel per Miquel i els seus àngels (Ap 12, 7-12a), ha sigut definitivament guanyada per Déu i

pel seu Crist, el Senyor Ressuscitat, contra el mal, l'opressió, la injustícia, l'ambició de poder, la cobdícia de diner, l'orgull, la ignorància, la mentida, és a dir, contra el regne de la tenebra i de la mort i a favor del Regne de la Llum i de la Vida.

En conseqüència, tot allò que fem per a dignificar i engrandir la ciutat terrenal; per a promocionar la persona humana, tota persona humana; per a proporcionar pa i cultura a la gent, a tothom, sense distincions de cap mena, amb atenció especial als països més pobres; per a forjar una convivència humana dintre de cada país i entre tots els països del món, basada en la Veritat, en la Justícia, en l'Amor i en la Llibertat, segons la paradigmàtica definició de la Pau formulada pel papa Joan XXIII... Tot, tot és positiu, molt positiu i necessari. Quina desgràcia la nostra! Sovint ens comportem encara com a ximpanzés, quan som cridats i elevats a l'excel·lència de persones humanes amb el cap per a pensar i el cor per a estimar, fetes a imatge i semblança de Déu, segons la figura de Jesús de Natzaret, el Fill de Déu fet home, "el veritable Déu dels homes", com el definia Pascal.

Per tant, benvolguts manresans, si volem fer-nos dignes de l'emblemàtic títol que corona la nostra ciutat i de la qual celebrem les festes, ja sabem què hem de fer: treballar en tots sentits a favor de la llum. Sí, ja ho sé, la població s'ha engrandit extraordinàriament (d'uns 30.000 habitants que comptava l'any 1927, quan jo m'hi vaig sumar, ara s'enfila, si no m'erro, cap als 77.000). És un centre de comunicacions envejable, com cap altre potser a Catalunya: tot de comarques, sobretot el Berguedà i el Solsonès, hi conflueixen amb els seus rius característics, el Llobregat i el Cardener, tan naturalment que de vegades s'ha parlat d'ella com si es pogués o s'hagués de convertir en seu episcopal, en vegueria, en Universitat de la Catalunya central i encara més coses. És proverbial la fama que té, o que tenia, com a empori industrial, comercial, agrícola, gastronòmic (a despit de la fallida de Pirelli i d'altres empreses). En l'aspecte esportiu, cultural, periodístic, lúdic i folklòric com ha anat creixent també amb el temps! (Un petit detall: us felicito per haver recuperat la placa dedicada fa cent anys al poeta i dramaturg Àngel Guimerà, un dels nostres catalans immortals.) I en l'àmbit sanitari, no cal dir: els comarcans només tenim, com aquell qui diu, una mica de mal de ventre, que ja correm cap als vostres metges i als vostres acreditats centres d'assistència. ¿Qui no gaudeix deambulant amunt i avall pel llarg i majestuós Passeig escortat d'arbres a banda i banda i coronat de branques i fulles talment un rei, ni la millor rambla

del Cap i Casal? Etcètera. (Això per no parlar ara, que fóra lleig, d'algunes coses negatives que també té, com la impossibilitat de trobar aparcament gratuït al centre urbà, les obres que no cessen i que dificulten cada dos per tres la circulació viària, les excavacions a les antigues muralles que sembla que s'eternitzin... I és clar, la inhospitalitat del clima tan gèlid a l'hivern i tan ardorós a l'estiu: però què s'hi pot fer en aquest cas?)

Si, d'altra banda, no volem desmentir tampoc el nostre eslògan turístic, "Manresa, cor de Catalunya", i ho volem ser de veritat, de cor, i no sols geogràfic, que això ben poc mèrit té, ens ho hem de guanyar. Goso dir que, si aspirem a ser cor del món, comencem per ser-ho de nosaltres mateixos, a bategar de valent com a ciutat. Després, comencem per ser cor de la comarca, que encara ens manca força en aquest sentit; no absorbint sinó servint, ajudant a promocionar-la, una comarca tan rica i bonica com la del Bages, que ens gloriegem de presidir. Més tard, podrem somiar ser cor de Catalunya i tot, d'aquesta nostra Catalunya tan anèmica, tan anestesiada, tan desesperançada, d'acord amb la decisiva influència que la història pàtria ens ha assignat de vegades. És així com tots i cadascun de nosaltres aportarem mai sigui sinó una guspira de llum, i entre tots encendrem el gran sol, dissipant les foscs que ens envolten. Sovint els manresans hem estat acusats de materialistes, i potser no sense fonament, com si entre nosaltres els fills de la tenebra, com deia Jesús, haguessin estat més astuts que els fills de la llum. Deixant de banda les glòries pretèrites, sovint estarrufades, no sempre indiscutibles, potser sí que, tot i els mai no prou reconeguts esforços dels millors compatricis, ni la nostra cultura ni la nostra religiositat -abastant amb aquests dos termes tot allò que vol dir la paraula espiritualitat enfront de la matèria- no hem estat, o no estem prou a l'altura de la nostra puixança material. Potser sí que el cos ha crescut més que l'esperit, com aquell bordegàs que, en fer-se gran, estira més el braç que la màniga. És hora, doncs, de restablir l'equilibri i d'impulsar la metròpoli cap a cims mai no assolits, cap al migdia radiant de la llum, per més dolors de part que calguin. Nostra Senyora de l'Alba ens acabdilla portant a la mà un ciri encès, i no tota sola, sinó tenint al costat, en representació d'altres compatriotes exemplars, el beat Pere Tarrés, aquell insigne metge i sacerdot. Ah, si tu i jo, aquest, aquell i aquell altre, nadiu o immigrant, tots, els de dalt i els de baix, els d'un partit polític i els d'un altre, tots els ciutadans manresans fóssim capaços d'encendre el nostre llumí de bona voluntat, per petit que fos, com transformariem l'urbs, el país, el món!

Els creients, si més no, no podem pas oblidar aquella màxima de l'Evangelí que diu: "Vosaltres sou la llum del món. No es pot amagar una ciutat posada dalt d'una muntanya..." (Mt 5,14). Que mai ningú no ens pugui fer, a nosaltres els manresans, fills de la "Misteriosa Llum", el retret que feia Pau Claudel, el poeta francès, als cristians del seu temps: "Vosaltres, els qui teniu la llum, ¿què n'heu fet, de la llum?"

Jo diria (i perdoneu-me aquest llarg pregó convertit en pesat sermó) que algunes millores urbanes que heu anat realitzant darrerament com la restauració de la Seu, la recreació del Món Sant Benet, la rehabilitació del Kursaal i del Barri Antic o la del mateix carrer del Born que vau fer allà temps obrint-lo al paisatge com si tota la ciutat s'obris a la llum (la torre de santa Caterina al fons sense fons del carrer, assenyala el camí de l'infinit), poden esdevenir un signe i un símbol a la vegada d'aquesta voluntat de redreçament i superació.

Ara sí, acabo. Hom no pot referir-se a la capital del Bages sense pensar en les famoses BASES DE MANRESA, aquell document històric de tanta significació catalano-patriòtica, aprovat els dies 25-27 de març de 1892 i que, tot i que ni els temps ni els motius no es poden comparar amb els de l'Estatut d'ara pendent del Tribunal Constitucional, ja va ser tan mal rebut pel Parlament espanyol. Josep M. Guix, el vostre bisbe de Vic suara traspassat, fill de la Coromina i company meu d'estudis al Seminari de Solsona, no deixava de recomanar-ne la lectura, juntament amb LA TRADICIÓ CATALANA de Torras i Bages, arran del primer centenari dels dos escrits. Fe i pàtria, pàtria i fe, inseparables, però concebudes, això sí, a la moderna, posades al dia, fidels i plurals alhora, particulars i universals al mateix temps, patrimoni de tots i de ningú en particular, sense renegar, això mai, de les nostres arrels cristianes ni de les nostres essències patriòtiques amb una història, una cultura i una llengua singulars. Val a dir que Catalunya, la nostra pàtria i la nostra més que mil·lenària nació, relligada amb la resta dels Països Catalans, està sofrint nous dolors de part des del 1714 i, amb una renovada il·lusió, des de la Renaixença de mitjan segle XIX. Doncs, au, a veure si entre tots l'acabem de donar a llum d'una vegada com a nació lliure i sobirana dins el mapa democràtic d'una Europa refundada, cansats de tants intents fracassats de cesàries.

No oblidem que el dia 4 de novembre de l'any 1899, l'esmentat Torras i Bages, l'anomenat patriarca espiritual de Catalunya, llavors bisbe de

Vic, publicà una carta pastoral intitulada EL SÍMBOL DE LA LLUM, que tots els manresans de bona voluntat haurien de conèixer i meditar. La dita carta s'inspirava en un text de sant Joan que és el que jo ara, per a posar fi a aquesta xerrameca i desitjant-vos unes bones festes, us vaig a deixar a tots els aquí presents com a consigna: Manresans, “cregueu en la llum, perquè sigueu fills de la llum” (Jo 12,36). He dit.

Climent FORNER
VIVER I SERRATEIX (BERGUEDA)

El pregoner

Climent Forner i Escobet, sacerdot i poeta

- × Nascut a Manresa el dia 31 d'octubre de 1927, fill de pare manresà i de mare berguedana.
- × Ciutadà de Berga des del juny de 1936.
- × Va cursar estudis eclesiàstics al Seminari de Solsona i va ser ordenat prevere l'any 1952 en el Congrés Eucarístic Internacional de Barcelona.
- × Ha exercit el ministeri a Bellpuig, Tàrrrega, Castellar de N'Hug i Navàs; actualment és rector de Viver i Serrateix.
- × Va ser cofundador i primer director de *L'Infantil* (1951), la primera revista infantil catalana de la postguerra.
- × Durant molts anys, va ser delegat de Mitjans de Comunicació Social del Bisbat de Solsona i Director del Full Diocesà.
- × És membre fundador de la Biblioteca Escriptors del Berguedà, un projecte de deu volums en plena realització.
- × Ha obtingut nombrosos guardons literaris i reconeixements públics, entre els quals: Ciutat de Barcelona, Ciutat de Reus, Ciutat d'Igualada, Medalla d'Or de la Ciutat de Berga, Premi Jaume I d'Actuació Cívica Catalana I Creu de Sant Jordi.
- × La seva producció literària és molt variada en temes, gèneres i registres, tant en vers com en prosa. Entre els seus títols més representatius hi ha: *Preneu-m'ho tot, deixeu-me la paraula* (Poesia 1945-2007), una mena d'obra completa que aplega tretze poemaris anteriors, des d'*Els únics mots* (1964) a fins a *Sou d'amor-Cants de Viver* (2002), passant per *L'ull de Taüll* (1983), *Liridunvau, Liridonvon* (1989), *Amb peus lleugers com els dels cérvols* (1993), *Carrer Major, 20* (1995) i *De cim en cim-goigs i auques populars* (2004).
- × Ha traduït al català modern l'obra escrita en provençal de *Guillem de berguedà i altres trobadors* (1986) i *Llir entre cards*, disset poemes Ausiàs March (1999).
- × Com a prosista, és autor d'*Un llarg hivern a Castellar de N'Hug-Diari d'un rector* (1996), *Fulls del "Full"-25 anys d'escrits al Full Diocesà* (1998) i *Navàs en viu-40 anys d'història, 1958-1998* (2002).
- × En el camp de la narrativa infantil ha publicat *El bruixot dels tres cinturons d'hacer* (1987) i *Dos contes de por* (1990), i també és autor de dues antologies poètiques per a infants: *Els arbres de la nostra escola* (1974) i *Els ocells a la nostra escola* (1979).
- × De caire assagístic són els llibres *Cims d'estela-Retrats de set berguedans il·lustres* (2005) i *Besllums-Apunts de crítica literària*.
- × Interessat per la literatura popular, té escrits més d'una vuitantena de goigs i ha publicat en col·laboració l'obra magna *Goigs marians des Bisbat de Solsona* (2001), i és coautor d'*Antologia queraltina* (1992), una extensa obra en dos volums.

Goigs de la Misteriosa Llum

A musical score for a hymn, consisting of seven staves of music in G minor and 3/4 time. The lyrics are written below the notes. The score begins with a treble clef, a key signature of two flats (Bb and Eb), and a 3/4 time signature. The melody is simple and hymn-like, with lyrics in Catalan. The lyrics describe the Holy Trinity and the suffering of Christ.

A - que - lla Llum res - plen - dent, tan gen - til, tan cla - ra i
pu - ra, la Tri - ni - tat ens fi - gu - ra Mis - te - ri tan ex - cel - lent.
Per l'ai - gua que pas - sa - va per les ter - res del bis - bat,
en gran en - tre - dit es - ta - va a - ques - ta no - ble ciu - tat;
set anys con - ti - nu - a - ment du - rà sem - blant des - ven - tu - ra
fins que ar - ri - bà la cu - ra de mà de l'Om - ni - po - tent.

Versió: Miquel Blanch

*Aquella Llum resplendent,
tant gentil, tant clara i pura,
la Trinitat ens figura
Misteri tant excel.lent.*

I

Per l'aigua que passava
per les terres del Bisbat,
en gran entredit estava
aquesta noble Ciutat;
set anys continuament
durà semblant desventura
fins que arribà la cura
de mà de l'Omnipotent.

Aquella Llum resplendent,...

II

Poc abans que fou migdia
sent el temps clar i serè,
veren la Llum que venia
per rescat de nostre bé:
de Montserrat certament
partí tan alta ventura
perquè la Verge procura
sempre el bé de la gent.

Aquella Llum resplendent,...

III

Estant la gent impensada
de un cas tant singular,
la Llum Santa i delicada
al Carme s'en va entrar;
tots hi anaven corrent,
a ciutat ningú s'atura,
veren la Llum en l'altura
de la clau més preminent.

Aquella Llum resplendent,...

IV

Una part en gran claror
entrà dins la Trinitat,
l'altre a Sant Salvador

de consemblant igualtat;

l'altre sens fer moviment,
en la clau restà segura;
de sobres de gran, dolçura
plorava la demés gent.

Aquella Llum resplendent,...

V

Les campanes repicaven
sens que ningú les tocàs,
els frares a Déu lloaven
per tant extremissim cas;
aleshores en continent,
la Llum de nostra ventura
isqué dalt per l'obertura,
restant el poble content.

Aquella Llum resplendent,...

VI

El Bisbe, que visitava
en Sant-Ponç prop Sampedor,
el gran entredit alçava,
oint el cas amb fervor;
plorant molt amargament
de genolls en terra dura,
diu: jo no vull més rotura
amb mon poble ni ma gent.

Aquella Llum resplendent,....

VII

La distinció que féu
és mirall molt vertader,
tres persones i un sol Déu,
un ser, voler i poder;
Oh encobert ornament!
distinció i juntura!
Oh difícil tancadura!
Oh profundo fonament!

Aquella Llum resplendent,...

COORDINADORA DE
JUBILATS I PENSIONISTES
DE MANRESA

Ajuntament
de Manresa

ASSOCIACIÓ MISTERIOSA LLUM

Més informació al web
www.ajmanresa.cat
i al telèfon 010

www.ajmanresa.cat
ATENCIÓ
CIUTADANA